

PSSST...!

ANNA RAABY RAVN

»Ad! Den er helt vildt slimet!« To børn roder rundt på gulvet ved siden af **Erik Fredens' Floating Motion Rockfish**: en slags rokke i granit og i naturtro størrelse med bløde, blafrende brystvinger. Skulpturen er hverken slimet eller blød, tværtimod, og man må egentlig ikke røre ved *kunsten*, men børn har intet tilovers for den slags retningslinjer. For de er med på den leg, der er Erik Fredens værk.

Det er 34 minutter siden, **Charlottenborg** åbnede portene ved **Kongens Nytorv i København** og bød velkommen til **Forårsudstillingen 2022**, og museet er allerede propfyldt med mennesker. Få bærer mundbind, og afstandsrektioner lader til at være et levn fra fortiden: Folk bevæger sig frit, næsten pjattet, det vrirler med omfavnelser, blomsterbuketter og kindkys.

Eva Rocco Kenell, *Territo Reell*, 2021. Foto: Søren Rønholt

Jeg knapper frakken op, over mig i at holde ikkeafstand og dufter diskret til liljerne i sidemandens arme, og de forfrosne og vinterfrakkefrie teenagere, jeg passerede på **Dronning Louises Bro** på vej herind, har fat i noget: Foråret er på vej! Og museerne er endelig-endelig-åbne for enhver.

John Kørner, billedkunstner og formand for **Charlottenborg Fonden**, trommer på mikrofonen og byder velkommen til de fremmødte: Siden 1857 har Charlottenborg Forårsudstilling været en af de vigtigste åbne, censurerede udstillinger i **Europa**, fortæller han, og i år er antallet af ansøgere rekordhøjt.

»En covid-19-senfølge af den bedre slags: Kunstnerne har tilbragt mere tid i værkstederne, de har haft mere tid til fordybelse, og det kan man virkelig mærke. Vi har modtaget 832 ansøgninger, og niveauet har været *utroligt* højt,« siger John Kørner.

Til højre for mig står **Poul Nyrup** i mørkegrå windbreaker og matchende kondisko. På min venstre side står **Sophia Luna Portra**, der deltager i udstillingen med to værker, iklædt gulvlange gevandter. Der er noget af 1920'ernes **Paris** over Sophia Luna Portra, mens hendes værker – to draperede kjoler med struttende bagparti og slæb – ligner noget fra et **Jane Austen**-univers med gotiske undertoner.

Det er kunstnerduoen **Hesselholdt & Mejlvang**, der har kurateret udstillingen, og den røde tråd er *samtale*, fortæller de: »Et vellykket kunstværk stiller spørgsmål, og nogle gange svarer et andet værk i rummet på overraskende vis.«

Også Hesselholdt & Mejlvang tager del i samtalen – »det må aldrig være gratis at deltage i en udstilling, man må sætte sig selv på spil,« påpeger **Mejlvang** – og derfor har de med blyant besvaret spørgsmål fra de medvirkende kunstnere på væggene i udstillingsrummene. Eksempelvis:

Q: WHAT COULD BE THE MEANING OF DOING MEANINGLESS?

A: MEANING CAN BE FOUND IN THE MOST UNEXPECTED PLACES. TO DO SOMETHING SEEMINGLY MEANINGLESS CAN SOMETIMES LEAD TO THE BIGGEST SURPRISES.

Sergei Prokofiev fra **Rusland** bliver tildelt soloprisen for videoværket *War Is Over*; to ulmende, men også meditative, næsten søvndyssende film af sumpområder, der invaderes af småforkølede protester fra røgbomber og fyrværkeri. Også **Eva Rocco Kenell** fra **Sverige** modtager bifald fra publikum og pris fra juryen for sine effektive og (lidt for) velkendte sammenstød mellem det stilfærdige og voldsomme; mellem punk, visesang og slowmotion i videoværket *Territo Reell*.

Det er dog ikke prisvinderne, der tiltrækker min opmærksomhed, men værker som **Serine Sinding Ydes** *Arrangement: In Line*; en omfattende samling af brugte balletsko i sarte nuancer står på række, eller **Mette Genets** *Ekista*; et videoværk af kunstneren, der iklædt hvide lagener fremfører en form for etiopisk folkedans. Og som børnene med **Batman**-maskerne kan jeg næsten ikke lade være med at røre ved Erik Fredens ikkeslimede skulptur eller **Tina Menores** pastelfarvede drøm af skumfiduser og papmaché: *Make Me a Kiss and I'll Make You a Flower*.

Forårsudstillingens røde tråd er muligvis *samtale*, men værkerne stritter lykkeligtvis i alskens retninger, og jeg vander ind og ud af rummene i flere omgange. Også **Thomas Blachman** har brug for ro til fordeljelsesarbejdet: Foran **Apollo Bar** trækker han lidt luft iført overdimensionerede solbriller og kridhvid uldfrakke, og således ligner **København K** efterhånden sig selv igen.

FOTO: DANIEL HJORTH

FOTO: TOR BIRK TRADS

FOTO: DANIEL HJORTH

FOTO: TOR BIRK TRADS

FOTOGRAFI ■ To nye fotobøger af unge danske dokumentarister favner tilsammen livets fylde og dødens komme.

Liv og død

METTE SANDBYE

Daniel Hjorth: *Leben. Tekster af Jeppe Ugelvig og Lea Maria Løppenthin*. 140 s. Kulor Publishing. Kr. 250.

Tor Birk Trads: *Til mine dages ende*. 104 s. Eget forlag, www.torbirktrads.dk. Kr. 220. Udstilling på Kulturhuset Skanderborg til 20. februar.

I disse år udgives der flere og flere fotobøger herhjemme, og mange af dem er rigtig gode. Ud over at fotografi bare egner sig godt til bogform, så er det blevet nemmere og billigere at producere, og der er kommet flere og bedre forlag og distributionskanaler til. Publikumsinteressen er stigende, og så har vi simpelthen mange dygtige, ambitiøse og nytænkende fotografer i Danmark for tiden. De stigende papirpriser lige nu er en udfordring og en forhåbentlig ikkeblivende stopklods for flowet af nye danske fotobøger. Et af de områder, hvor dansk fotografi blomstrer for tiden, er den brede mark, hvor dokumentarismens virkelighedsorienterede fortælletrang møder en kunstnerisk tænksom ambition.

Tilfældet vil, at to af den type fotobøger lander på anmelderens bord med få dages mellemrum. De er begge lavet af unge navne med baggrund i fotojournalistikken, Daniel Hjorth og Tor Birk Trads. Det er ikke alle de nye danske fotobøger, der er lavet af fotografer med en baggrund i det dokumentariske, men mange af dem er. Det skyldes blandt andet, at den danske fotojournalistikuddannelse i Aarhus er virkelig god og nuanceret, og så at grænserne mellem kunst og dokumentar i stigende grad udviskes i disse år, ikke mindst blandt de unge fotografer, som på én gang laver bøger, udstiller i kunstmiljøer og laver kommercielle opgaver for

aviser, magasiner og alle mulige andre kunder. Sådan har det for så vidt altid været, det virker bare befriende uproblematisk at gøre det hele på én gang for den generation, der er født i begyndelsen af 1990'erne.

DANIEL HJORTHS BOG *Leben* består af fotografier i en mat, pasteltonet farveskala, som er trykt på tykt, mat papir. De er taget i og omkring København over flere år, men de har ingen titler eller nærmere oplysninger om tid og sted. Mange er optaget på byggepladser og byggetomter under nedrivning eller opbygning, hvor Hjorth i nærbilleder fokuserer på grusbunker, slanger, ledninger, rør og plastdunke, der synes at leve deres eget lettere mystiske liv, eller hvor han zoomer ud, så vi får arbejderne i mærkelige »rumdrager« med i billedet. Vi bliver ikke klogere på, hvad de lige præcis laver, det er ikke meningen med bogen. Snarere er det at gengive indtryk fra byens oversete ikkesteder, der tilsammen skaber en melankolsk og småsurrealistisk fortolkning af byens mystisk-poetiske »leben«, som bogen hedder. En knust rude er lappet sammen med knaldrød tape, en bunke byggeaffald fremstår som en *arte povera*-skulptur. Det kan godt minde om Willy Ørskovs foto-

De vidner om, hvad det er, fotobogens kondenserede og intime kortform kan, når den anvendes af godt seende og tænkende fotografer som Daniel Hjorth og Tor Birk Trads.

grafier af *terrain vagues* i Sydhavnen i 1970'erne, men Daniel Hjorth inkluderer også fotografier af mennesker. Flere af dem er rygende. En kvinde kigger ud over byen fra et anonymt kontor eller hotelværelse, en mand haster forbi på en sti, uden kontakt med foto-

grafen. En pelsklædt dame med turban i en bagerforretning sender sit indadvendte blik et sted hen, der hverken er mod mig eller fotografen. Folk er anonyme, almindelige og ugrunddeligt mystiske på én gang. Fotografen ser ting og sager, vi andre ikke får øje på, med sit søgende, sansende kamera, samtidig med at han – og derfor også vi – hele tiden er lidt udenfor. Undrende.

Den samme stemning præger forfatteren Lea Marie Løppenthins korte tekst med en ophobning af springende sansendeindtryk og oplevelsesglimt i byen; en person med rødt udslet på kinden, der godt kunne »lignere rester af asfalt. Er det vejen, han bærer på sig, efter et cykelstyrt?« spørger hun; en hejre, der lurer på fisk; en cyklist, der med forskrækket råb mister kontrollen på den isglatte cykelsti; en person, der pludselig råber: »Solen er begyndt at skinne for alvor!« Både Hjorth og Løppenthin er gode til at registrere de små ting og sætte dem sammen i poetiske sanseskæder. Teksten lægger sig ikke konkret op ad fotografierne, men de understøtter glimrende stemningen hos hinanden i deres gensidige opfordring til at gå ud i byen med skærpede sanser.

HVOR HJORTH SØGER livets mangfoldighed gennem små prikkende tegn på energi og kraft, der popper op de mærkeligste steder, så nærmer vi os døden i Tor Birk Trads' nænsomme og meget rørende bog *Til mine dages ende*. Han har fulgt ni ældre mennesker mellem 92 og 99 år i deres hverdag, og bogen består af farvefotografier af dem og deres omgivelser, gamle sort-hvide familiealbum og små tekst-citater, som fotografen har plukket fra sine mange samtaler med de ældre. Tove dufter til en blomst og fortæller om, hvor svært det er at acceptere, at man gradvist mister sine sanser, men at døden af samme grund ikke er skræmmende og faktisk snarere repræsenterer en frihed. Nogle fortryder ting, som manden, der ikke var nok sammen med sine

børn, fordi gården skulle passes, eller kvinden, der gerne ville have været »større i slaget«, men piger som hende skulle være »søde, rare og nemme«. Flere har overlevet en ægtefælle, enkelte – det værste – deres børn. Men mange af dem er også mætte af dage og er ikke bange for eller kedede af, at døden nærmer sig. Og indtil da er det faktisk meget rart at sidde i en stol og lade tiden gå – forbavsende hurtigt – med ingenting.

Fotografen nærmer sig nænsomt de skrøbelige kroppe med sit kamera, ligesom han zoomer ind på ringeapparatet om håndledet, gebisset på håndvasken, elevatorstolen ved trappen til overetagen, fjernbetjeningen, der er klisteret til med tape på tegnet en stor pil til den røde tænd-knap. Det er alt sammen hverdagsbesværligheder, som alle, der har været i kontakt med nogen, der nærmer sig livets afslutning, vil kunne genkende og røres af.

De ni ældre har med en beundringsværdig stor tillid inviteret fotografen indenfor. De har ladet ham se deres sårbarhed, og de har talt med ham om ensomhed og om stor kærlighed – og alt det indimellem. Sammen har de skabt en på en gang meget enkel og virkelig bevægende fremstilling af livets stille mangfoldighed og en aftabusning af dødens komme, som man ikke oplever ret tit.

MED DERES LILLE FORMAT, begge bøger er under tyve centimeter brede, deres upræsentlige matte kartonforsider, den ene grøn, den anden rødbrun, de bevidst lavmælte fotografier af mennesker og deres omgivelser, i byen og derhjemme, ligner de to bøger hinanden. Det er utilsigtet, og det er tilfældigt, at de landede på mit bord samtidig. Men de bekræfter mig i min antagelse om styrken i det aktuelle danske kunstdokumentariske fotografi, og de vidner om, hvad det er, fotobogens kondenserede og intime kortform kan, når den anvendes af godt seende og tænkende fotografer som Daniel Hjorth og Tor Birk Trads.

Cathrine Raben Davidsen
Grafik
1998 –
2022

5.2 –
6.6
2022

Fri
entré

KASTRUPGÅRD
SAMLINGEN
kastrupgaardssamlingen.dk